

μῶν συνίστατο καὶ ἀπὸ γυναικας καὶ εἰδῶς ὅτι ἡ μητρικὴ ἐπιβρῶν μεγάλην σημασίαν ἔχη διὰ τὴν καταστάσιν τοῦ πολίτου οὗτος προτίθετο, ἐνομοθέτησε πολλὰ καὶ διὰ τὴν ἀνατροφὴν τῶν γυναικῶν, διὸ κατὰ Πλούταρχον. « Ἀφελὼν θρύψιν καὶ συνατροφίαν καὶ θηλυτῆτα πάντας οὐδὲν ἦτον εἴθις τῶν κόρων τὰς κόρας γυμνάς τε πομπεύειν καὶ πρὸς ἱεροῖς τισιν ὀρχεῖσθαι καὶ ἄδειν τῶν νέων παρόντων καὶ θεωμένων. »

Ὅταν ἐγεννᾶτο θυγάτριον, οἱ γονεῖς ἐδηλοποιοῦν τοῦτο εἰς τὰς ἀρχάς καὶ ἀκολουθῶς ἀνέτρεφον αὐτὸ μόνοι οἱ γονεῖς αὐστηρότατα ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν ὅμως τῶν λεγομένων ἀρμοσύνων, ἀρχόντων οἵτινες εἰς ὅλα αὐτῶν τὰ γυμνάσια ἦσαν παρόντες καὶ ἐβράβευον τὴν πρόδον εἰς τὰς γυμνάσεις καὶ τὰς ἀρετὰς καὶ ἐτιμῶνουν τὴν ἀβελτηρίαν καὶ ἀμέλειαν. Μετεχειρίζοντο δὲ καὶ δι' αὐτὰ εἰς τὴν νηπιότητά των ὅτι καὶ εἰς τὰ ἄρρενα, ἅμα δὲ ἐφθανον εἰς κατὰστασιν τοῦ νὰ ἐννοῶσι τὰ περὶ αὐτὰ γινόμενα, τὰ ἐδίδασκον ἀσκεπῆ καὶ ἡμίγυμνα καὶ δημοσία πάντοτε, καθότι ὁ Λυκούργος δὲν ἐπεθύμει τοὺς γυναικωνίτας ὡς περιθάλλοντας τὴν διαφθοράν, καὶ πολλάκις ἐνώπιον τῶν βρασιλέων, τῶν ἐφόρων καὶ τῶν ἀρχηγῶν, καὶ τῶν μειρακίων αὐτῶν διὰ τὴν ἐγείρωσιν αὐτὰ εἰς φιλοτιμίαν διὰ τῶν προόδων τῶν κορασιῶν καὶ τῶν χαρίτων αὐτῶν καὶ νὰ τὰ ἐθίζωσιν εἰς τὸν ἀληθῆ ἔρωτα, ὅστις ἐγεννᾶτο ἀπὸ αὐτῆς πολλάκις τὴν παιδικὴν ἡλικίαν εἰς ἀμφοτέρους τὰ γένη κατ' ἐκλογὴν, ἀλλὰ δὲν ἐπραγματοποιεῖτο ἢ ὅταν ἀμφοτέρους ἐλάμβανον τὴν ἀνήκουσαν σωματικὴν καὶ ψυχικὴν ἀνάπτυξιν, τοσοῦτον δὲ καλὸν ὁ νόμος οὗτος ἐπήνεγκεν εἰς τοὺς νέους ὥστε κατὰ Πλούταρχον « ὁ ἐγκωμιασθεὶς ἐπ' ἀνδραγαθίας καὶ κλεινὸς ἐν ταῖς παρθέναις γεγὼς, ἀπῆν μεγαλυνόμενος ὑπὸ τῶν ἐπαινῶν. » τὰ ἐδίδασκον λέγω, τὸν χορὸν, τὴν Μουσικὴν, τὴν πάλην μετὰ τῶν ὁμοίων τῶν κορασιῶν, τὸ τρέξιμον ἐπὶ τῆς ἅμμου, εἰς ὃ ἐτιμᾶτο ἡ ὀλιγώτερα ἔχνη ἐπ' αὐτῆς ἀφίνουσα, τὸ ῥίψιμον τοῦ δίσκου καὶ τοῦ δόρατος, τὴν θρησκευτικὴν, τὴν σκληραγωγίαν, τὴν χρηστότητα τῶν ἡθῶν καὶ διαφόρους ἄλλας γυμνάσεις διὰ τὴν καταστάσιν τοῦ σώματος καὶ τὴν ψυχὴν γενναίαν καὶ μεταδώσει ταῦτα πάντα καὶ εἰς τὰ τέκνα αὐτῶν, τοῦτο δ' ἐνεκα πραγματικῶς τὰ κοράσια ταῦτα ἐκλικιούμενα ἐγένοντο γυναῖκες μεγαλόσωμοι, ἰσχυραὶ, ἀκμάζουσιν τὴν ὑγίαν καὶ ὅλοι ὡραιόταται μὲ κάλλος ὅμως σοβαρὸν καὶ αἰδέσιμον δυνάμενον νὰ δώσῃ εἰς μὲν τὸν Φειδίαν διὰ τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς καὶ Ἀρτέμιδος πολλὰ πρωτότυπα, μόλις ὅμως μικρὰ τινὰ καὶ ὀλίγα διὰ τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀφροδίτης εἰς τὸν Πραξίτηλιν.

(Ἀκολουθεῖ)

Η ΑΓΑΡ ΕΝ ΤΗ ΕΡΗΜΩ.

ΛΥΤΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ ΣΥΝΤΕΘΕΙΣΑ ΚΑΤΑ ΤΟ 1806.

Πρόσωπα. — Ἄγαρ, Ἰσμαήλ, ὁ Ἄγγελος.

(Ἡ σκηνὴ παρίσταται ἐν τῇ Ἐρήμῳ τῆς Βηρσαβεί).

Ἡ Ἄγαρ καὶ ὁ Ἰσμαήλ.

Ἄ γ α ρ.

Ἰσμαήλ, προσφιλες τέκνον, ἄφυσόν με νὰ σὲ φέρω ἐπὶ τῶν βραχιόνων μου, σὲ παρακαλῶ περὶ τούτου ἡ ἅμμος εἶναι τοσοῦτον καυστικὴ, καὶ οἱ κεκμηκότες πόδες σου δύνανται μόλις νὰ σὲ στηρίζωσιν.

Ἰ σ μ α ή λ.

Οὐχί, οὐχί, μήτέρ μου, δύναμαι ἀκόμη νὰ βαδίζω ἐντούτοις ἅς ἀναπαυθῶμεν ἀμφοτέροι στιγμὰς τινας, ἐὰν ἐπιτρέπῃς τοῦτο.

Ἄ γ α ρ.

Φεῦ ! υἱέ μου, ἐὰν περιμένομεν ἐνταῦθα τὴν νύκτα, μόνοι, ἄνευ βοηθείας, πεπλανημένοι ἐν τῇ ξηρᾷ ἐρήμῳ, τί θέλομεν γένῃ αὔριον ;

Ἰ σ μ α ή λ.

Θέλομεν ἐξακολουθήσει τὴν πορείαν ἡμῶν, ἀφοῦ λάβωμεν τὴν ἐσπέραν ταύτην τροφὴν τινα.

Ἄ γ α ρ. (κατὰ μέρος.)

Τροφὴν τινα ! φεῦ ! τὸ δυστυχὲς τέκνον ἀγνοεῖ ὅτι ἡ προμήθεια ἡμῶν ἐξηντλήθη. Ἐντοσοῦτῳ πῶς νὰ εἴπω τοῦτο εἰς αὐτό ; καὶ τί νὰ πράξω, ἐὰν δὲν ἐδύνατο πλέον νὰ βαδίσῃ ;

Ἰ σ μ α ή λ.

Μήτέρ μου, ἐλθέ, κάθησον πλησίον ἐμοῦ, τοῦτο θέλει μοὶ δώσει δυνάμεις. (Ἡ Ἄγαρ κάθηται ἐπὶ βράχου τινὸς παρὰ τὸ τέκνον αὐτῆς.) εἰπέ μοι μήτέρ μου, διατί ἐγκατελείψαμεν τὴν οἰκίαν ἡμῶν καὶ τὸν πατέρα μου ; ἐν αὐτῇ ἦτο τόσον καλὰ, ὃ ἂν ἐκεῖ ἦτο τοσοῦτον δροσερὸς ὑπὸ τοὺς φοίνικας.

Ἄ γ α ρ.

Ἰσμαήλ, ἡ μήτηρ σου δὲν ἦτο εἰμὴ πτωχὴ τις δούλη, ἢν ὁ πατήρ σου Ἀβραάμ ὠδήγησεν ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου. Ὅταν ἡ ὑπερήφανος Σάρα, ἡ σύζυγος αὐτοῦ, ἀπέκτησεν ἐξ οὐρανοῦ υἱόν, ἡ παρουσία ἡμῶν ἀμφοτέρων κατέστη αὐτῇ ὀχληρὰ ἡ Σάρα τότε ἀπῆλθε τὴν ἐξορίαν ἡμῶν, καὶ ὁ πατήρ σου συνήνεσεν εἰς τοῦτο.

Ἰ σ μ α ή λ.

Πῶς, ὁ πατήρ ! καὶ ἐγνώριζε πόσον ἡ ἐρημος εἶναι καυστικὴ, καὶ ὅτι ἐν αὐτῇ εἶναι τις μόνος, καὶ ὅτι ὑποφέρει ;

Ἄ γ α ρ.

Ἐνόμιζε, τέκνον μου, ὅτι ἠθέλαμεν δυνηθῇ νὰ διέλθωμεν αὐτὴν ταχύτερον, διότι εἶναι ἀγαθὸς ὁ

Ἄβραάμ· δὲν γογγύζω ποσὶς ἐναντίον αὐτοῦ· ἄλλ' ἢ Σάρα, ἡ βάρβηρος Σάρα· ὦ, πόσας ὕδρεις δὲν ὑπέφερα παρ' αὐτῆς!

Ἰσμαήλ.

Ὁ υἱὸς αὐτῆς Ἰσαὰκ προσεφέρετο καὶ εἰς ἐμὲ ἐπίσης σκληρῶς· καὶ ἐντοσοῦτόφ ἐγὼ ἡγάπων αὐτὸν ἀπὸ αὐτῆς ἀκόμη τῆς γεννήσεώς του· ἐπαίζον μετ' αὐτοῦ, μολονότι ἦτο μικρὸς καὶ προσεπάθουν πάντοτε ἵνα εὐρίσκω ὅ,τι αὐτὸς ἠρέσκετο, ὅπως εὐχαριστῆται, καὶ ὁ σκληρὸς, ὁσάκις ἐκάλουν αὐτὸν ἀδελφόν μου, ἐκεῖνος μ' ἐκάλει δοῦλον. Μῆτέρ μου, διατί ἡ Σάρα καὶ υἱὸς αὐτῆς δὲν ἡγάπων ἡμᾶς; Σὲ πρὸ πάντων, μῆτέρ μου, σὲ, τίς δύναται νὰ μισῇ; Πόθεν λοιπὸν προήλθε, καὶ ἡμεῖς εἴμεθα ἐνταῦθα;

Ἄ γ α ρ.

Τέκνον μου, σὲ εἶπον πᾶν ὅ,τι γινώσκω· ἄς ὑπομένωμεν δὲ τὸ πεπρωμένον μεθ' ὑπομονῆς. (αὐτὴ ἀνίσταται) Προσπάθουν ἵνα προχωρήσωμεν ἐτι βήματά τινα· ἴσως εὕρομεν περαιτέρω σκιάν, ἢ καρποὺς ἢ πηγὴν τινα ὕδατος ἵνα δροσισθῶμεν.

Ἰσμαήλ.

Δὲν βλέπω οὐδὲν ἄλλο εἰμὴ ἄμμον, καὶ ὁ ἥλιος οὗτος εἶναι τοσοῦτον φλογερός! ὦ! ἰὰ· ἐπεκαλούμην αὐτὸν ἵνα κρυφθῇ χάριν ἡμῶν. (γонуπετεί) Ἥλις!...

Ἄ γ α ρ.

Τί πράττεις, τέκνον μου; τὸν Θεὸν μόνον πρέπει μόνον νὰ ἐπικαλῆσαι· ὁ Θεὸς ἐδημιούργησεν τὸν Ἥλιον καὶ αὐτὸς μόνος εἶναι ὁ πατὴρ ἡμῶν.

Ἰσμαήλ.

Πατὴρ ἡμῶν! καὶ αὐτὸς θέλει προσφερθῇ εἰς ἡμᾶς· κάλλιον τοῦ Ἀβραάμ;

Ἄ γ α ρ.

Ναί, τέκνον μου, αὐτὸς δὲν ἔχει μῆτε ἀδυναμίας, μῆτε φόβον· εἶναι ἀπολύτως ἀγαθός, διότι εἶναι παντοδύναμος. Εὐσπλαγχνίζεται τὸν ἄνθρωπον, ἐνῶ ὁ ἄνθρωπος δὲν εὐσπλαγχνίζεται τὸν ὅμοιον αὐτοῦ. Ἡ θεότης κινεῖται εἰς οἶκτον, τὸ δὲ πλαστούργημα μένει ἀκαμπτον. Ὁ Θεός, ὅστις εἶναι ἐκεῖ εἰς τὰ ὕψη βλέπει καὶ ἀκούει ἡμᾶς.

Ἰσμαήλ.

Δὲν εἴμεθα λοιπὸν μόνον ἐνταῦθα, μῆτέρ μου; ὦ! τόσοι καλῆτερα. Ἄκουσον· ἐὰν θέλῃς ἵνα περιπατήσω ἀκόμη, δός μοι ρανίδας τινὰς ὕδατος.

Ἄ γ α ρ.

Ἰδὼρ, τέκνον μου, μὲναι πολλὰ ὀλίγον ἀκόμη, καὶ ἐγὼ φυλάττω αὐτὸ ἐνὰ πῆξ τὸ ἐσπέρας.

Ἰσμαήλ.

Καὶ σὺ μῆτέρ μου!

Ἄ γ α ρ.

Δὲν ἔχω ἀνάγκην ὕδατος.

Ἰσμαήλ.

ὦ! ἐὰν οὕτως ἔχει, δός μοι ἐξ αὐτοῦ ὀλίγας σαλαματίας· ἡ δίψα μὲ καταδιβρώσκει.

Εὐτέρπ. τόμ. Η'. φυλλάδ. 56

Ἄ γ α ρ.

Καὶ δὲν μὲ ἔλεγες τοῦτο!

Ἰσμαήλ.

Ἐπεθύμουν, μῆτέρ μου, ἵνα ὀλον τὸ ὕδωρ χρησιμεύσῃ διὰ σέ.

Ἄ γ α ρ.

Προσφιλὲς τέκνον; λάβε. (δίδει αὐτῷ νὰ πίῃ.)

Ἰσμαήλ.

ὦ! σὲ εὐχαριστῶ. Εἶμαι πολὺ καλῆτερα ἤδη, ἄς ἀναχωρήσωμεν. — Ἐὰν ἡδυνάμην ἵνα σὲ διασκεδάζωκαθ' ὁδὸν διὰ τῶν διηγημάτων, ἅπερ σοὶ ἔλεγον τὸ ἐσπέρας εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ πατρὸς μου, καὶ ἅπερ σὲ εὐχαρίστουν ἐπὶ τοσοῦτον! Ἡμέραν τινὰ, ἐνθυμούμαι, σοὶ διηγῆθην τίνι τρόπῳ πρόβατόν τι, τὸ πρόβατον τοῦ Ἀβελ, ἰζήτει παντοῦ τὸν κύριον αὐτοῦ, ὅστις εἶχε γίνεαι ἄφαντος, καὶ ἠγνόει πλέον ποῦ νὰ εὕρῃ τροφήν, ποῦ ὕδωρ... (στενάζει)· τὸ πρόβατον ἐκεῖνο, ὡς ἡμεῖς ἤδη, ἐστερεῖτο ὕδατος. Τότε, μῆτέρ μου, ἡμῖν τόσοι μικροί, ὥστε ἡ ἱστορία τοῦ δυστυχοῦς ἐκείνου προβάτου δὲν μοι προῦξένοι πολλὴν λύπην· ἀλλ' ἤδη ἐννοῶ πόσον αὐτὸ ὑπέφερε· κλαίω μῆτέρ μου, διὰ τοῦτο, καὶ ἡ φωνή μ' ἐγκαταλείπει.

Ἄ γ α ρ.

Ὁ χρόνος, τέκνον μου, τῶν ἡδονῶν ἡμῶν παρήλθεν· ἄς προσπαθῶμεν ἤδη μόνον νὰ ἐξακολουθήσωμεν τὴν πορείαν ἡμῶν.

Ἰσμαήλ.

Καὶ τὸ ὄργανον ἐκεῖνο, τὸ σείστρον ἐκεῖνο ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἤρχισα νὰ παίζω τόσοι καλῶς, φέρεις αὐτὸ μετὰ σοῦ;

Ἄ γ α ρ.

Δὲν ἐδυνάμην, υἱέ μου, νὰ φέρω μετ' ἐμαυτῆς εἰμὴ ἄρτον καὶ ὕδωρ· (κατὰ μέρος) φεῦ! καὶ ἐξ αὐτοῦ ἔχω μόνον ὀλίγιστον.

Ἰσμαήλ.

ἔχεις δίκαιον, μῆτέρ μου· συγχώρησόν μοι· ἀλλ' ὅσον τεθλιμμένος καὶ ἂν εἶμαι, ὑπάρχουσι στιγμή, καθ' ἃς ἐπεθύμουν νὰ ἐπαναλάβω τὴν ζωηρότητά μου, ὡς ἄλλοτε περὶ τούτου προσπαθῶ, ἀλλὰ δὲν δύναμαι. Ἰπάγωμεν, ἀναχωρῶ. (προχωρεῖ πρῶτος) ἀκολουθεῖ με.

Ἄ γ α ρ.

ὦ Θεέ μου! διαφύλαξον τὸν Ἰσμαήλ! Ἐὰν ἡμῖν πολλὰ ὑπερήφανος διὰ τὰ ἀγαθὰ, ἅπερ μ' ἀπέστειλες κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς εὐημερίας μου, ἐὰν κατεφρόνουν τὴν προδεσκηκυῖαν ἡλικίαν τῆς Σάρας, ἐὰν ἡμῖν ἀγέρωχος ἐπὶ τῇ δυνάμει καὶ τῇ νεότητί μου τιμώρησον ἐμὲ· ἀλλὰ φείσθητι τοῦ δυστυχοῦς τούτου παιδὸς, τοῦ ἀπλουστάτου, γλυκυτάτου καὶ ἀθωοτάτου τούτου ὄντος· ἐμπνευσον αὐτῷ τὴν ἡδύνην ἐκεῖνο καὶ εὐεργετικὸν ὕψος, ὅπερ ἀπένειμες ἐν Αἰγύπτῳ εἰς τοὺς συμπολίτας μου. Ὁ φλογώδης οὗτος οὐρανός, τὸ ἀπὸ χαλκοῦ τοῦτο στερέωμα δὲν παριστᾷ τὴν εἰκόνα τῆς πατρικῆς σου ἀγαθότητος.

Ἰσμαήλ. (ἐπανερχόμενος).

Ἄχ! μῆτέρ μου, τί εἶδον;

Ἄγαρ.

Τί λοιπόν ἔχεις, τέκνον μου; ὦ οὐρανέ! διατί εἶσαι τοσοῦτον ὠχρός;

Ἰσμαήλ.

Ἄ! δὲν δύναμαι νὰ στηριχθῶ εἰς τοὺς πόδας μου, φοβοῦμαι.

Ἄγαρ.

Ομίλει λοιπόν, τέκνον μου. Πῶς δύναμαι νὰ σὲ ἐγκαρδιώσω, ἐν ᾧ ἀγνοῶ τὴν αἰτίαν τοῦ τρόμου σου;

Ἰσμαήλ.

Εἶδον ἄνθρωπον ἐξαπλωμένον ἐπὶ τῆς ἄμμου· ἐκράτει εἰσέτι εἰς τοὺς ὀδόντας τὴν χεῖρα καταφαγωμένην ὑπὸ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου· δὲν ἐκινεῖτο πλέον, καὶ ἐν τούτοις δὲν ἐκοιμάτο· ἦτο ὡς ὁ γέρον ἐκείνος, ὃν εἶδον φερόμενον εἰς τὸν τάφον τὸ παρελθὸν ἔτος, ἦτο.

Ἄγαρ.

Νεκρὸς, υἱέ μου, αἶ καλὰ!

Ἰσμαήλ.

Ἀλλὰ τοῦτο, Μῆτερ μου, δὲν εἶναι δυνατόν· αὐτὸς δὲν εἶναι γέρον, ἐλθε νὰ ἴδῃς!

Ἄγαρ.

Καὶ διατί νὰ ἴδω, υἱέ μου, ἀφοῦ δὲν δύναμαι νὰ δῶσω εἰς αὐτὸν οὐδεμίαν βοήθειαν;

Ἰσμαήλ.

ἦτο τῆς ἡλικίας σου, μῆτέρ μου, Πῶς λοιπόν ἠδυνήθη ν' ἀποθάνῃ;

Ἄγαρ.

Εἰς τὰς μακρὰς ὁδοιπορίας δύναται τις, υἱέ μου, νὰ ὑποκύψῃ εἰς τοῦτο κατὰ πᾶν βῆμα.

Ἰσμαήλ.

Οὕτω λοιπόν, ἐάν, ὡς ὁ ἀτυχὴς οὗτος στερηθῶμεν τροφῆς, σὺ... ἐγώ.....

Ἄγαρ.

Ναί, υἱέ μου.

Ἰσμαήλ.

Καὶ κλαίεις, νομίζεις λοιπόν... μῆτέρ μου, ἐάν μέλλω ν' ἀποθάνω, ἀσπασόν με, καὶ ἄφησόν με ἵνα κοιμηθῶ εἰς τὰς ἀγκάλας σου.

Ἄγαρ.

Προσιλὲς τέκνον, δὲν δύνασαι λοιπόν νὰ βαδίζῃς πλέον;

Ἰσμαήλ.

Μοὶ εἶναι ἀδύνατον τοῦτο, ἐάν δὲν κοιμηθῶ στιγμὰς τινάς, διότι τὰ βλέφαρά μου εἶναι βεβαρυνμένα· εἰς τὴν ἀφύπνισίν μου, θέλεις μοι δώσει ἀκόμη ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου· θέλωμεν διαμοιράσει αὐτὸ ἐξίσου.

Ἄγαρ.

Ὅποιος ὕπνος, ὅποια ὠχρότης! ὦ θεέ μου, φείσθητι αὐτοῦ, καὶ μὴ ἐπιτρέψῃς ἵνα παραμορφωθῇ τὸ θελκτικὸν αὐτοῦ πρόσωπον! ἤθελον ἀναγνωρίσει αὐτὸ εἰς τὸν οὐρανόν, ἐάν δὲν εἶχε πλέον τὴν γοητευτικὴν ταύτην φυσιογνωμίαν, ἢ ἐθεώρουν πάν-

τοτε ἀχορτάστως; — Ἐνεπιστεύθη ὁλοκλήρως εἰς ἐμέ! ἀνεχώρησε μετὰ τοσαύτης φαιδρότητος ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ! Μῆτέρ μου, ἔλεγεν, ὑπάγωμεν ἵνα συλλέξομεν καρποὺς εἰς τὰ δάση; ὑπάγωμεν ἵνα παγιδεύσωμεν τὸ πτηνὸν ἐκεῖνο, ὅπερ ἔχει μυρία καὶ ποικίλα χρώματα, καὶ ὅπερ μ' ὑπεσχέθης τὴν προτεραίαν;... ἐγὼ δ' ὠδήγουν αὐτὸ εἰς τὴν ἔρημον. Προσιλὲς τέκνον! συγχώρησόν με, ἐάν σοὶ ἐκρυψά τὸ μέλλον ἡμῶν. δὲν ἐπραξα τοῦτο ἵνα σὲ ἀπατήσω, ἀλλ' ἵνα βραδύνω τὴν στιγμὴν τῆς ἐκ τούτου θλίψεως· φεῦ! οὕτω λοιπόν ὁ δυστυχὴς ἄνθρωπος σύρεται ἀφ' ἑαυτοῦ πρὸς τὴν εἰμαρμένην; Προβαίνει ἀνευ φόβου, νομίζει δ' ὅτι βλέπει ἐνώπιον αὐτοῦ τὸν ἀπέραντον καὶ τερπνὸν ὀρίζοντα τοῦ βίου, καὶ παρ' ἐλπίδα τὰ νερὰ περικυκλοῦν αὐτὸν, ἡ ἐλπίς ἐγκαταλείπει αὐτόν, καὶ ὅτε ὁ θάνατος προφθάνει εἶναι σχεδὸν εὐπρόσδεκτος ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου ὅστις τοσαῦτα ὑπέπερεν ἤδη ἐν τῇ ζωῇ. Ἀλλὰ σὺ, τέκνον μου, ἐμελλες τάχα ν' ἀπωλέσῃς τόσον ταχέως τὰς ἡμέρας σου! Οὐχί, θέλω σὲ κρατήσῃ ἐν τῇ ζωῇ· οὐχί, θέλω διαβιβάσει τὴν ἐμὴν ζωὴν εἰς τὰς φλέβας σου. Ἄχ τι λέγω; ἀδύνατον πλαστούργημα δύναμαι μόνον ν' ἀποθάνω εἰς τοὺς πόδας σου· ἴδου πᾶν ὅ,τι μοὶ μένει νὰ πράξω! Ἄμμε ἄνδρε, ἥτις με περικυκλοῖς, ἔρημς σιωπηλῇ, φαίηκε τῆς ἐρημίας, διαπεράτε τὴν καρδίαν μου μέχρι τῶν βαθυτάτων πτυχῶν αὐτῆς! ὦ υἱέ μου! κοιμᾶσαι πλησίον μου ἀνευ φόβου, νομίζεις ὅτι δύναμαι νὰ σὲ προφυλάττω πάντοτε, καὶ ἀγνοεῖς ὅτι ἀπέναντι τῆς φύσεως οὐδὲν μέσον ὑπερασπίσεως μοὶ μένει. Ἐνώπιον αὐτῆς εἶμαι, ὡς σὺ, νήπιον, καὶ ἦττον ἱκανὴ ἵνα ἐξιλέωσω αὐτήν.

Ἰσμαήλ ὀνειρώττων.

ὦ! Πορτοκαλλέα, καρποὶ δυνάμενοι νὰ καταπαύσωσι τὴν μεγαλητέραν δίψαν, ὕδωρ, μῆτέρ μου... ὁ ἥλιος οὗτος...

Ἄγαρ.

Ὀνειρεύεται, καὶ ἐν τῷ ὕπνῳ αὐτοῦ αἱ φλογερὰ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου καταφθίρουσι τὴν ὑπαρξίν του· θέλω προσπαθῆσω ἵνα προφυλάξω αὐτὸ ἀπὸ τῶν ἀκτίνων διὰ τοῦ καλύματός μου. (ἀποσπᾷ τὸ κάλυμμα αὐτῆς.) Κόσμημα τῶν ἑορτασίων ἡμερῶν, δῶρον δοθέν μοι ὑπὸ τοῦ Ἀβραάμ, ὅτε με ἠγάπα, ὅτε μ' ἐκάλει Ἄγαρ του· ἀς χρησιμεύσῃ προσέτι εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ! (θέλουσα δὲ νὰ ἀπλώσῃ τὸ κάλυμμα αὐτῆς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἰσμαήλ κλονεῖται εἰς τὸ βῆμά της καὶ ἀνατρέπει τὸ ἀγγεῖον ὅπερ περιεῖχε τὴν προμήθειαν τοῦ ὕδατος). Θεέ παντοδύναμε! ὦ! τὸ ὕδωρ, τὸ ὕδωρ, ὅπερ ἐμελλε νὰ σώσῃ τὸν υἱόν μου· ἀνετράπη ἤδη καὶ δὲν μένει οὔτε ῥανίς· ἐγὼ ἐφόνευσά τὸν υἱόν μου· ὦ ἀνεξιλέωτε γῆ, ἀνοίχθητι ἐνώπιόν μου.

Ἰσμαήλ.

Μῆτέρ μου... ἀκούω τὰς φωνὰς αὐτῆς, ποῦ

εἶναι αὕτη; ἂ! μητέρα μου εἶσαι ἐρριμμένη κατὰ γῆς ὡς ὁ ἀτυχὴς ἐκείνος, ὃν πρὸ ὀλίγου εἶδον.

Ἄγαρ.

Ἰσμαήλ, Ἰσμαήλ.

Ἰσμαήλ.

Ἢ σὲ ἀκούω, σὺ ὁμιλεῖς· ἔλθε πρὸς με δὲν ἔχω πλέον δύναμιν ἵνα βαδίσω, μέχρις ὅτου μοι δώσεις ὀλίγον ἀπὸ τοῦ ὕδατος ἐκείνου.

Ἄγαρ.

Ἰδωρ, ὕδωρ, δὲν ἔχω πλέον!

Ἰσμαήλ.

Σὺ λοιπὸν ἔπιες ὅλον αὐτὸ, μητέρα μου; αἱ καλὰ!...

Ἄγαρ.

Σκληρὲς, ἐγὼ, οὔτε ῥάνιδα ἔπιον! δὲν θέλεις νὰ πιστεῦσῃ τοῦτο; Ἀκουσον, ἠθέλητα νὰ προσαρμώσω τὸ κάλυμμά τοῦτο, ἵνα προστατεύω τὴν κεφαλὴν σου ἀπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου, καὶ κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸ δαιμόνιον τῆς ἀπίστου Σάρρας, ὅπερ παρκαλοῦνται ἡμᾶς ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἔθραυσε καὶ αὐτὸ τὸ τελευταῖον καταφύγιόν σου· τὸ ὕδωρ δὲν ὑπάρχει πλέον. — Ἰσμαήλ, ἐάν με νομίζης ἔνοχον, μὴ ἀναχαιτίζεσαι ὑπὸ τοῦ υἱοῦ σου· καταράσθητι τὴν μητέρα σου, ἥτις εἶναι παρὰ τοὺς πόδας σου· καταράσθητι αὐτὴν διότι ἡ ἀνωφελὴς σorge αὐτῆς δὲν ἐδυνήθη οὔτε σὲ νὰ προστατεύσῃ, οὔτε τὴν ζωὴν σου νὰ διατηρήσῃ. Ἰσως τοιοῦτοτρόπως, θέλεις μὲ ἀνακουφίσαι ἀπὸ τοῦ καταβιβρώσκοντος τὰ στήθη μου οἴκτου, ὃν συναισθάνομαι διὰ σέ.

Ἰσμαήλ.

Τί λέγεις, μητέρα μου; ἐγὼ, σὲ ἀγαπῶ... ἀλλὰ μία σταλαγματία ὕδατος δύναται μόνη νὰ μ' ἐπαναφέρῃ ἐν τῇ ζωῇ. — τί βλέπω εἰς τὸν ὀρίζοντα! εἴμεθα πλησίον τῆς θαλάσσης!

Ἄγαρ.

Φεῦ! τέκνον μου, αἱ ἀναθυμιάσεις τῆς πεπρωμένης γῆς ὑψοῦνται εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν, καὶ αὗται μακρόθεν παρίστανται εἰς τοὺς κεκμηκότας ὀφθαλμούς σου ὡς θάλασσα.

Ἰσμαήλ.

Ὡ! ἀπατάσαι, εἶμαι βέβαιος περὶ τούτου· ὑπάρχει ὕδωρ ἐκεῖ κάτω, ἐκεῖ κάτω· ὁδήγησόν με πρὸς τὴν ἐλκυσσάν με ἐκείνην εἰκόνα· αὕτη θέλει μὲ δροσίσει.

Ἄγαρ.

Ἐρημοὶ ἀμμόδεις διαχωρίζουσιν ἡμᾶς ἀπὸ ἐκείνης· καὶ οἱ πόδες ἡμῶν θέλουσι βυθισθῇ εἰς τὴν ξηρὰν κόνιν.

Ἰσμαήλ.

Μητέρα μου, πόθεν προέρχεται ὅτι δὲν σὲ βλέπω πλέον; μήπως διότι ὁ οὐρανὸς καλύπτεται ὑπὸ συνέφων! μήπως προμηνύεται βροχὴ, ἥτις θέλει καταπαύσει τὴν φλέγουσαν ἡμᾶς δίψαν;

Ἄγαρ.

Οὐχί, τέκνον μου, ὁ οὐρανὸς εἶναι πυρώδης.

Ἰσμαήλ.

Ἐν τούτοις ἐγὼ αἰσθάνομαι τοσοῦτον ψῆχος...

Ἄγαρ.

Αἰσθάνεσαι ψῆχος; ὦ τέκνον μου, τέκνον μου!

Ἰσμαήλ.

Ἰδωρ, ὕδωρ, μητέρα μου... ὕψαινε. (Πίπτει ἄνευ αἰσθήσεως.)

Ἄγαρ.

Ἐλειποθύμησε, μέλλει ν' ἀποθάνῃ, καὶ ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ δώσω αὐτῷ οὐδεμίαν βοήθειαν· καὶ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ μοι ἀρνοῦνται τοῦτο. Ὁ ἁδοιπὸρος τῆς ἐρήμου δὲν θέλει ποσῶς φέρει τὰ βήματα αὐτοῦ εἰς τοὺς τόπους τούτους; — οὐχί, οὐχί, οὐδὲν ὃν ζῶν δύναται νὰ ὑπάρχῃ ἐνταῦθα· τὰ πτηνὰ, καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ ἔντομα ἐγκατέλειπον τὴν τρομερὰν ταύτην ἐρημίαν· δὲν ὑπάρχει ἐν αὐτῇ εἰμὴ υἱός τις καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, οὐδ' ἐγκατέλειψε καὶ αὐτὸς ὁ παντοδύναμος. Ὡ Θεέ! ἤμην ἀξία νὰ ὑποκύψω εἰς τοιαύτην θλίψιν; ὅποιον εἶναι τὸ ἔγκλημα ὅπερ δὲν ἐδύναντο ν' ἀποπλύνωσι τὰ βάσανα ἃ ἤδη δοκιμάζω; Ἀναλογίζομαι ἤδη τῆς ζωῆς μου· ἀναμφιβόλως ὑπῆρξεν αὕτη πλήρης ἀδυναμιῶν. Ὁ ἔρωσ μ' ἐτύφλωσε καὶ ἡ ματαιοφροσύνη μ' ἐδείλιασεν· ἐπεθύμουν ν' ἀρέσκω καὶ νὰ βασιλεύω· ἀλλ' ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς καρδίας μου, ἡ εἰκὼν σου, ὦ Θεέ μου! δὲν ἐξηλείφθη οὐδέποτε. Σὲ ἐλάτρευα εἰς πᾶν ὅτι ὠραῖον ἐπὶ τῆς γῆς, εἰς πᾶν ὅτι ἄγνωστον ἐν τῷ οὐρανῷ. Ποτὲ ἡ δυστυχία δὲν μ' εὔρεν ἀναισθητον, εἰς οὐδένα οὐδέποτε ἠρνήθην τὴν εὐσπλαγγνίαν ἣν ἐπικαλοῦμαι κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην, Θεέ παντοδύναμι, τοιαύτη ὁποῖα τέλος ἤμην σὺ μ' εὔρες ἀξίαν ἵνα γίνω μήτηρ· σὺ μοι ἐχορήγησας τὴν δόξαν ταύτην καὶ τὴν εὐτυχίαν. Ἰδὲ φίλτρον, ὅπερ αἰσθάνομαι διὰ τὸ τέκνον τοῦτο δὲν ὁμοιάζει τῆς πρὸς τὸ πλεστούργημα ἀγάπης σου καὶ αἱ γοεραὶ κραυγαὶ μιᾶς μητρὸς δὲν ἀντηχοῦσιν εἰς τὸν οὐρανόν; Ἐπανάφερε τὸν υἱόν μου ἐν τῇ ζωῇ, ἵνα ἀκούσω αὐτοῦ· τὴν φωνὴν αὐτοῦ, ἵνα οἱ αἰσθῶ αὐτοῦ βραχίονες μ' ἐναγκαλισθῶσι καὶ πάλιν, ἵνα τὰ τοσοῦτον γλυκὰ βλέματά του προσηλωθῶσιν ἀκόμη ἐπ' ἐμοῦ! Ὡ Θεέ, ἅπιν τὸ ἰσχυρὸν αἶσθημα τοῦτο τῆς μητρὸς ἀπὸ σοῦ πηγάζει. Ὡ! εἴθε ὁ ἄνεμος τοῦ τάφου μὴ πνεύσῃ ταχέως ἐπὶ τοῦ Ἰσμαήλ, εἴθε μὴ ἀρπασθῇ ταχέως ἀπὸ τῆς ἀγκάλης μου! Θεέ μου! διατήρησον τὴν ζωὴν αὐτοῦ μέχρις ὅτου, ἐγὼ ἀποθάνω. Ὡ! ὁ υἱὸς δὲν πρέπει νὰ προλαμβάνῃ τὴν μητέρα εἰς τὸ φέρετρον τοῦ θανάτου... Βράχε, ὅστις πρὸ ὀλίγου ἴσως ἀνέβρυσεν σωτήριον πηγὴν ὕδατος, πόσον ἡ θέα σου εἶναι ἀγρία! Ἀκίνητος φύτις, εἶμαι μόνη μετὰ σοῦ... ἤκουσα ἄρα φωνὴν τινα; οὐχί, οὐχί, οὐχί, οὐδεὶς μοι ἀπεκρίθη. Πρὸ τίνος στιγμῆς ἤκουστο φωνὴ παιδὸς, ἥτις μοι ἔλεγε. Μητέρα μου, ἀλλὰ τὴν φωνὴν ἐκείνην δὲν θέλω ἀκούσει πλέον. Δὲν εἶμαι πλέον μήτηρ. Γιέ μου, μοναδικέ μου φίλε! τοῦλάχιστον θέλω σὲ ἀκολουθήσει μετ'

δλίγην τήκομαι επίσης ὡς σύ· ἡ δίψα, ἥτις σὲ κατέφθιρε, καταβιβρώσκει καὶ ἐμὲ επίσης ὁ θάνατος, ὅστις πλανᾷται ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου, ἐκτείνει καὶ ἐπ' ἐμοὶ επίσης τὰς μελανὰς αὐτοῦ πτέρυγας. Εὐεργετικὸν θάνατε, σὺ μόνον γινώσκεις, ὅτι δὲν δύναται τις νὰ ἐπιζήσῃ ἐκείνου δι' ἀγαπᾶ. Ὡ γῆ, μοναδικόν μου ἄστυον, κόνις τῶν νεκρῶν, δὲν φρικιᾷς αἰσθανομένη οἶκτον διὰ τοὺς ζῶντας. Ἀλλ' ἀδιάφορον ὀφείλεις ἵνα μὲ δεχθῇς. Ναί, Θεέ μου· εἰσάκουσας τὴν δέσπιν μου καὶ δὲν μοὶ ἀποδίδεις μὲν τὸν υἱόν μου, μὲ καλεῖς ὁμῶς πρὸς σέ· ὑποκύπτω, τὸ τέρμα τῶν ἡμερῶν μου προσεγγίζει. . . Ὡ πατρίς μου! Αἰγυπτος, γόνιμος Αἰγυπτος! μήπως μέλλω νὰ σὲ ἐπανίδω; αἱ ἀναμνήσεις τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας μόναι ἀνανεοῦνται ἐν ἐμοί, αἱ δὲ δυσχέρειαι τοῦ βίου ἐξαλείφονται. Παρατηρῶ τὰς ὄχθας τοῦ Νείλου· ὁ ἄνεμος δροσίζεται· ὑπὸ τῶν κυμάτων ἐκείνου· δὲν ὑπάρχει πλέον θερμότης. Πόθεν προέρχεται καὶ ἐγὼ φοβούμαι· τὸ ψῦχος μόνον εἶναι θανατηφόρον· αὐτὸ ἐπάγωσε τὰς φλέβας μου· Φρικιῶ ὑπὸ τοῦ ψύχους, τρέμω, τετέλεσται. (λειποθυμεῖ.)

(Μουσικὴ τις οὐράνιος ἀκούεται μακρόθεν.)

Ἄγαρ.

Ὡ! ὅποιοι γοντευτικοὶ ἦχοι! Μήπως μετέβην ἤδη εἰς ἄλλην ζωὴν; μήπως ἐν-αὐθα εἶναι ὁ παράδεισος; οὐχὶ δὲν βλέπω ποσῶς ἐν αὐτῷ τὸν υἱόν μου, (ἡμουσικὴ ἐξακολουθεῖ· εἰς ἄγγελος διαφαίνεται ὀπισθεν νέφους.)

Ὁ Ἄγγελος.

Ἄγαρ. Ἄγαρ!

Ἄγαρ.

Ὅποιοι τόνοι! ὅποια φωνή!

Ὁ Ἄγγελος.

Ἄγαρ, διατί λυπεῖσαι; ὁ Θεὸς εἶδε τὰ δάκρυα τοῦ τέκνου σου.

Ἄγαρ.

Εἶναι ἤδη εἰς τὸν οὐρανὸν τὸ τέκνον μου; αὐτὸ λοιπὸν μὲ κράζει· τὸ τέκνον μου ἀνεζήτησε τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ὁ Παντοδύναμος μοὶ ἀνοίγει χάριν αὐτοῦ, τὰς οὐρανίους πύλας;

Ὁ Ἄγγελος.

(Κτυπᾷ βράχον τινα διὰ τινος κλάδου φοίνικος, δι' ἧς ἐστιν ἐν τῇ χειρὶ καὶ πηγὴ ὕδατος ἀναβρύει παράυτα.) Ἄγαρ, ιδέ.

Ἄγαρ.

Ἰδωρ, ὕδωρ! καὶ ὁ υἱός μου δὲν θέλει ὠφελθῆ ἐκ τούτου· οὐχὶ, δὲν θέλω ποσῶς ὕδωρ· οὐχὶ, προτιμῶ κάλλιον ν' ἀποθάνω!

Ὁ Ἄγγελος.

Ἄγαρ, τὰ εὐεργετήματα τοῦ Θεοῦ δὲν ἔχουσιν ὄριον· διατάττει καὶ γεννᾷται πηγὴ ὕδατος εἰς τὰς ἐρήμους, ὡς ἡ ἐλπίς εἰς τὸ βάθος τῶν ὑπὸ τῆς ἀτυχίας μαραινομένων καρδιῶν. Γέμισον τὸ ποτήριόν σου, Ἄγαρ, καὶ φέρε αὐτὸ πρὸς τὸν υἱόν σου.

Ἄγαρ.

Θεέ, εἴμαι δυνατόν,

Ὁ Ἄγγελος.

Ἰσμαῖλ, Ἰσμαῖλ! ὁ Παντοδύναμος σὲ ἀνακαλεῖ ἐν τῇ ζωῇ.

Ἰσμαῖλ.

Ἄχ! μῆτέρ μου.

Ἄγαρ.

Ἄχ. τέκνον μου.

Ἰσμαῖλ.

Πόσον μὲ ἀγαθοποιεῖς; μῆτέρ μου! ἄνευ σοῦ ἤθελον ἀποθάνει, καὶ δὲν ἤθελον σὲ ἐπανίδει πλέον.

Ἄγαρ.

Τέκνον μου, οὐχὶ ἐγώ, ἀλλ' ὁ ἀπεσταλμένος οὗτος τοῦ οὐρανοῦ, ὅστις ἀνέδειξε τὴν ἀπὸ τοῦ βράχου ἀναβρύσασαν πηγὴν τοῦ ὕδατος· αὐτὸς ἐνεψύχωσε τὴν λειποθυμοῦσαν ζωὴν σου· ὦ θεέ μεσίτα! συγχώρησόν με· συνέσφιγξα ἐν πρώτοις ἐπὶ τοῦ στήθους μου τὸν υἱόν μου, ἀπῆλαυσα τῶν εὐεργημάτων σου, πρὶν ἢ σοὶ ἀποδώσω τὰς περὶ τούτων εὐχαριστίας μου. (Γονυπετεῖ μετὰ τοῦ τέκνου αὐτῆς.)

Ὁ Ἄγγελος.

Ἄγαρ, ἐγέρθητι, λάβε τὸν υἱόν σου ἀπὸ τῆς χειρὸς καὶ ἀκολούθει με· θέλω γίνεαι ὁ ὀδηγός σου. Ἄγαρ, ὁ Ἰσμαῖλ ἔσται ὁ ἀρχηγὸς μεγάλου λαοῦ καὶ ἡγεμὼν τῶν ἐρήμων τούτων τῆς Ἀραβίας ἐν αἷς ἀπώλλυσο μετ' ἐκείνου. Ὁ λαὸς οὗτος δὲν θέλει κατοικήσῃ τὰς πόλεις, καὶ δὲν θέλει κέκτῃται εἰμὴ τὸ τόξον καὶ τὰ βέλη αὐτοῦ, δι' ὧν θέλει ὑπερασπίζεσθαι κατὰ τι τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν σαρκοβόρων θηρίων, καὶ δὲν θέλει ὑπακούει εἰμὴ εἰς τὸν οὐρανόν, ἐξ οὗ κατεβην ἵνα σὲ σώσω. Δέχθητι, ὦ γύναι, τὸ μάθημα τῆς εὐτυχίας ἀφοῦ τὴν ἐδοκίμασας τὴν ἀτυχίαν ταύτην· ἀνάθρεψον τὸν υἱόν σου εἰς τὸν φόβον καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ ὑψίστου· καὶ ὅταν τὸ γῆρας ἐξαντλήσῃ τὰς δυνάμεις σου, ὁ Ἰσμαῖλ δὲν θέλει λησμονήσῃ ὅτι ὀφείλει τὴν ζωὴν εἰς τὰ δάκρυά σου· ἡ δὲ πολεμικὴ αὐτοῦ χεὶρ θέλει ὑποστηρίξει τὰ κλονιζόμενα βῆματά σου.

(ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ τῆς Κυρίας Στάελ.)

ὑπὸ τῆς

ΠΟΛΥΤΙΜΗΣ ΚΟΥΣΚΟΥΡΗ.

ΓΑΛΗ Η ΧΑΙΤΟΦΟΡΟΣ.

Ἡ θήρα ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων εἶναι ἐν Ἀσίᾳ, ὡς καὶ ἐν Εὐρώπῃ κατὰ τὸν Μεσαιῶνα, ἡ προσφιλεστὴ τῶν ἡγεμόνων διασκέδασις. Ἀλλὰ διὰ τοὺς Ἀσιανούς ἡγεμόνας εἶναι ἀνώτερόν τι τῆς ἀπλῆς διασκέδασις, διότι τοῖς παρέχει τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐπιδεικνύωσιν εἰς τὸν λαὸν τῶν ἀνακτόρων τὴν πολυτέλειαν καὶ ν' ἀποκαλύπτωσιν ἐν εἰρήνῃ τὸ κράτος καὶ τὸ μεγαλεῖον αὐτῶν· καὶ ἡθέλει τις νομίσῃ ὅτε πρόκειται περὶ ἐκστρατείας